

Nieuwsbrief najaar 2024

Redactioneel (nieuwsbrief@driehoektuin.nl)

Sommigen van ons hebben het getroffen door de zomer lekker op de tuin te blijven met het mooie weer. Anderen zijn weer terug en iedereen was bezig de laatste groente en vruchten te oogsten. En dan nu is de herfst echt ingevallen.

Tijd voor een nieuwe nieuwsbrief. Bij de vorige aflevering hebben we jullie gevraagd om je mening over de nieuwsbrief. Boven verwachting veel reacties hebben Renate en ik gekregen. De meesten van jullie vinden de nieuwsbrief interessant, helder en met genoeg foto's. Er waren wel stemmen dat de stukken niet te lang moeten zijn en ook de frequentie mag van sommigen wat hoger. We gaan proberen daarmee rekening te houden.

Met dit mooie voorbeeld voor ogen willen we nog een keer jullie mening horen en nu over activiteiten die het bestuur of de commissie zou kunnen organiseren. Over welke onderwerpen zouden jullie meer willen horen, een cursus krijgen of meedoen aan een workshop? Je zou kunnen denken aan composteren op je eigen tuin, hoe richt ik een moestuin in, snoeien van fruitbomen of klein fruit en zo is er vast nog wel meer te bedenken. Heb je een wens, laat het weten aan secretariaat@driehoektuin.nl.

In deze Nieuwsbrief

- **Groentebloemen**
- **Bramley's Seedling**
- **De moestuinzwam**
- **Wereld Alzheimer Dag (WAD)**
- **Hout stoken?**
- **Sleutelbeheer**
- **Waarneming.nl**
- **Voedselbos**
- **Herinnering**
- **Colofon**

Groentebloemen

Nelleke Brasser

Groenten die bloeien, dat is toch niet de bedoeling? Voor de meesten van ons gaat het toch vooral om het lekker eten van de vruchten van het harde werken. Doorgeschoten exemplaren worden in het algemeen snel verwijderd om plaats te maken voor nieuwe aanplant.

Dat deze doorlopers ook kunnen opbloeien gaat meestal aan ons voorbij. We zijn het simpelweg gewoon niet gewend om doorgeschoten groenten te laten staan.

Maar als dat dan toch gebeurt tonen ze hun pracht en praal. Broccoli op leeftijd bijvoorbeeld kleurt een moestuin overweldigend geel. En alhoewel voor een tuinder het plantje misschien heeft afgedaan is het voor insecten juist tijd om te gaan tafelen. De bloemen zijn een rijke bron van nectar. De groentebloemen maken natuurlijk wel weer zaden aan voor een volgende generatie. Deze zaden kunnen zich over je hele tuin verspreiden, ook op plekken waar ze wat minder welkom zijn. Dat vraagt dus even wat extra tijd om op te schonen maar je kan je ook laten verrassen door spontane oogst.

Gratis decoratie, voedselbron voor insecten en extra oogst op onverwachte plekken, er zijn voldoende redenen om doorgeschoten groenten niet direct te verwijderen.

bloeiende broccoli

bloeiende sla.

Bramley's Seedling

Bramley's Seedling

In het winternummer 2023/2024 van de nieuwsbrief hebben we aandacht besteed aan het planten van een nieuwe appelboom, een Bramley's Seedling aan de oostzijde van de oostelijke sloot, vlakbij de brug naar het parkeerterrein. Deze appel was nog uitgekozen door Rinus Sommeijer.

Het was daarom spannend om te zien of de boom al meteen vrucht zou dragen. En jawel: het boompje had deze zomer drie appels! Twee waren al gauw verdwenen, de derde wat later. Of iemand hem opgegeten heeft ..... ? Hopelijk was hij lekker.

De moestuinzwam

Henriët van Houten heeft informatie aangeleverd die interessant kan zijn voor andere moestuiniers.

Ik ben lid van de werkgroep milieuvriendelijk tuinieren en heb al een (heel) klein beetje ervaring met paddenstoelen kweken, o.a. op een boomstam. Hopelijk zijn er meer mensen die hier interesse voor hebben, dan kunnen we ervaringen uitwisselen.

(vervolg op pagina 3)

Hieronder volgt een selectie van de stappen uit het kweekpakket van Declique.

Moestuinzwammen kunnen 'geplant' worden op het substraat wanneer de maximum dagtemperatuur tussen de 12 en 26 °C is. Dit is in Nederland tussen medio september en begin november, en tussen begin maart en begin mei.

Kies een plek in de permanente schaduw waar ook verse lucht kan stromen. Dit kan dus overal buiten zijn (in de schaduw). Wacht circa 3 weken.

Kleine zwammetjes beginnen te groeien en hebben dan veel frisse lucht nodig. Oogst na circa 1 week, als de rand van de paddenstoelen dun en plat zijn geworden. De bruine kleur komt door het indirecte zonlicht dat op de paddenstoelen valt, daardoor bevatten de zwammen ook meer vitaminen dan die uit de winkel! Na circa 3 weken komt er meestal nog een tweede oogst.

De ingrediënten van het substraat uit dit pakket zijn: koffiedik, gierstzaden met oesterzwam mycelium, water, zaagsel, koffieboonvliesjes en kalk.

Alzheimercafé

Wereld Alzheimer Dag (WAD)

Ieder jaar op 21 september vindt in de hele wereld de Wereld Alzheimer Dag (WAD) plaats. Het doel is om deze dag samen extra aandacht te vragen voor dementie en om een heel breed publiek te bereiken. Dit jaar was het thema: Samen in beweging.

In Utrecht zijn er in de verschillende wijken activiteiten georganiseerd door de afdeling 'Gemeente Utrecht van Alzheimer Nederland' (ANGU).

Eén van die activiteiten is mede gesponsord door 'onze' Driehoek. De opbrengst van de 'Groenmoet-je-doen-dag' is namelijk aangeboden aan de WAD.

Het Dementie Trefpunt Zuilen en Overvecht is een ontmoetingsplek voor mensen met dementie, partners, kinderen, mantelzorgers en andere belangstellenden en heeft op de Wereld Alzheimer Dag een gezellige en actieve middag georganiseerd voor haar doelgroep. Eten mag daarbij niet ontbreken, maar daarna de beweging: dansen op de geweldige muziek van een DJ, helemaal aangepast aan de bezoekers.

Beste mede-tuinders, ontzettend bedankt voor jullie bijdrage voor deze geweldige dag, waarin dementie centraal stond. Dankzij jullie konden we een echte DJ uitnodigen!

Namens de ANGU, Helma en Cora, tuin 5

Hout stoken?

Het is misschien even wennen, maar vanaf 1 januari 2025 mag u in Utrecht buiten géén vuur meer stoken op hout. Ook niet in uw tuin. Stoken in de open lucht is de meest vervuilende vorm van houtstook. De rook komt veel dichter bij u en uw burens dan rook uit een schoorsteen.

Wat mag niet meer buiten per 1 januari 2025: een houtvuur stoken voor de sfeer, zoals in een vuurkorf of buitenkachel op hout en eten maken op houtvuur, bijvoorbeeld in een pizzaoven.

Wat mag nog wel: fakkel, kaars of haard op bio-ethanol branden. Barbecueën op houtskool, briketten, gas of elektriciteit is wel toegestaan.

Sleutelbeheer

Als je je sleutel van het hek verloren bent (hopelijk niet) of als je een tweede sleutel wilt vragen voor je medetuinder, stuur dan een berichtje naar het secretariaat (secretariaat@driehoektuin.nl). Deze mail wordt doorgestuurd naar de penningmeester en Ester Borkent die het sleutelbeheer doet, zodat zij weten dat er een procedure in gang wordt gezet.

In de ontvangstbevestiging wordt gevraagd om € 25 (borg) over te maken aan de penningmeester van De Driehoek (Vereniging Ecologisch Tuinenpark De Driehoek NL70 INGB 0004 2419 28).

De penningmeester laat weten aan Ester dat geld binnen is gekomen. Als dat het geval is kan je de sleutel aanvragen en krijgen via Ester.

Wanneer het gaat om een extra sleutel voor een medetuinder of iemand die zeer betrokken is bij de tuinder, wordt Simone ook op de hoogte gebracht. Zij tekent aan dat die tuinder niet alleen een eigen sleutel heeft aangeschaft maar ook voor een extra sleutel borg heeft betaald. Dit is van belang voor de verrekening van borgsommen/teruggave sleutels bij verkoop van de tuin en om te weten wie allemaal een sleutel van ons tuinenpark heeft.

Sleutels die terugkomen moeten aan Ester gegeven worden.

Waarneming.nl

De site waarneming.nl bestaat 20 jaar. Aanleiding om Stannie te vragen om iets meer te vertellen over waarnemingen op De Driehoek.

Toppers op Waarneming

De kranten staan er vol van: de biodiversiteit staat zwaar onder druk. Je zou er wanhopig van worden, maar gelukkig is er 'waarneming.nl'. De Driehoek heeft daar een eigen gebiedje om waarnemingen vast te leggen: <https://waarneming.nl/locations/138298/>

Dit gebied van 9,47 ha omvat ons tuinenpark én het naastgelegen ruige gebied De Groene Kop. Meer dan 5.000 waarnemingen zijn er inmiddels te vinden. Hier een greep uit wat er tot nu toe in 2024 te zien geweest is.

Vlinders

Wie wordt er niet blij van deze kleurige insecten? Er zijn 17 verschillende vlindersoorten gemeld. Met stip bovenaan de Dagpauwoog en de Gehakkelde Aurelia, beide veel voorkomende vlinders die zich thuis voelen op ons terrein. Beiden soorten zijn vooral te zien van maart tot oktober. De Dagpauwoog overwintert binnen,

in schuurtjes en tuinhuisjes. De Gehakkelde Aurelia overwintert juist buiten, in takkenbossen, holle

(vervolg op pagina 5)

boom of bladeren. Eitjes en rupsen vind je in half beschaduwde en wat vochtige struwelen en op de brandnetel. Nectar halen ze van sleedoorn, wilgen, braam en koninginnenkruid. Niet gek dus dat ze hier veel gezien worden.

Zeldzame waarnemingen waren de Grote Vos en de Koninginnepage, met prachtige rupsen. Voor meer informatie over vlinders zie <https://www.vlinderstichting.nl/>

Gehakkelde aurelia?

Doodshoofdvinderrups

Slakken

Duidelijk minder populair zijn slakken. Slakken worden nauwelijks gemeld, ook niet in een jaar dat iedereen over de grote hoeveelheid slakken klaagt. Er zijn 9 verschillende soorten gemeld, waarvan er zes een huisje dragen. De segrijnslak staat bovenaan. Gewone naaktslakken zijn er met duizenden geweest, maar niet één heeft er waarneming gehaald. De zeldzaamste melding is die van de Wormnaaktslak, *Boettgerilla pallens*, een dun bleek slakje. De Driehoek is best een vochtig gebied, dus slakken gedijen hier. Vind je kapotte slakkenhuisjes in je tuin? Dat kan de zanglijster zijn die de huisjes op een steen kapotslaat, de slakken opeet en vervolgens het hoogste lied zingt.

Hommels

Mensen houden wel van gezellige dikke hommels. Misschien ook omdat velen denken dat hommels niet kunnen steken? Er zijn zes verschillende hommelsoorten gemeld. Volgens de nieuwsberichten hebben hommels het ook moeilijk. Droogte maakt de planten sneller uitgebloeid zijn en veel regen vinden hommels ook niet prettig. Met stip bovenaan stond dit jaar de Akkerhommel. Zeldzaamste waarneming is de Grote Koekoekshommel die, inderdaad net als de koekoek, het nest van andere hommels gebruikt voor het nageslacht. Uiteraard zijn bloeiende planten, zeker ook vroeg in het voorjaar, van belang voor de hommels. Nestelen doen ze vaak in de grond, maar de boomhommel nestelt ook graag in vogelnestjes. Wil je een hommelnestje voor in de grond maken? Kijk eens naar dit IVN filmpje. <https://youtu.be/23qZqJ1MCpl?si=2fuMb60-A5CWNN0J>

Vliegen

Vliegen hebben weer een heel slecht imago, dankzij de brom- en vleesvliegen die alsmaar zoemen en op je eten zitten. Er schijnen zo'n 5.100 verschillende vliegen en muggen te bestaan in Nederland. Ruim 30 soorten zijn er gemeld, met de Puntbijvlieg en de prachtige Pendelvlieg als topje van een enorme ijsberg. Een prachtig mooi vliegje is de Terrasjeskommazweefvlieg, maar ook de grote Stadsreus en de Witte reus zijn beauties.

Vogels

Weer een geliefde soort, tenzij het spreeuwen of halsbandparkieten zijn die je fruit aanpikken. Op De Driehoek zijn er 35 soorten gemeld, van de 200 soorten die er voorkomen in Nederland.

(vervolg op pagina 6)

De IJsvogel laat zich ieder jaar weer zien, vaak als blauwe flits boven de sloten. En dan wordt ie ook gemeld, want de IJsvogel staat bovenaan. Bijzonder dit jaar zijn de meldingen van de Groene Specht en een Raaf die in de telecommast zat. Overigens, de Groene Specht eet graag mieren, dus er is hoop voor de tuinders die niet van mieren houden!

Breng eens een bezoek aan waarneming.nl of maakt een account aan om zelf ook waarnemingen te melden. Waarneming.nl is ook een aanrader om te bekijken als je naar een natuurgebied elders gaat. Dan kun je zien wat je er zoal kunt tegenkomen.

Groene specht

Amandel

Appels

Voedselbos

Een bos waarin voedsel wordt geproduceerd. Henk Hendriks

In een voedselbos wordt alleen of vooral met vaste planten gewerkt. We herkennen *negen* verschillende lagen:

- hoge bomen (o.a. walnoot)
- middelhoge bomen (o.a. appel, peer, vijg, kaki)
- hoge struiken (o.a. hazelaar, olijfwilg, vlier)
- lage struiken (o.a. aalbes, josta bes)
- kruid laag
- wortels en knollen
- klimplanten
- paddenstoelen of schimmels
- waterplanten

Voor een ecologisch evenwicht moet er minimaal een halve hectare beschikbaar zijn, plus ecologische verbindingen, anders is er voor de grotere dieren onvoldoende ruimte. Er moet een toplaag aanwezig zijn en in totaal minimaal 4 lagen. 10% is ruimte voor vogels en insecten, daar oogst je niet.

Op ons complex kun je meerdere lagen ontdekken. Een voedselbos combineren met groenten verbouwen (deze hebben een cyclus van 1 jaar) is moeilijk, omdat met het omwoelen/spitten van de grond de bacterie- en schimmel laag doorbroken wordt. Er kan dan niet, zoals in een echt bos, een schimmelcultuur ontstaan waardoor de bodem meer water vast kan houden en die als een verlengstuk van de wortels dient om mineralen en water uit de bodem te halen. Toch nog een stukje behouden voor je groenten, dat kan. De omslag van schimmel naar bacterie dominantie heeft maar 30 cm nodig.

(vervolg op pagina 7)

Wie weet kan ook De Driehoek in de toekomst toewerken naar een rijk voedselbos, mogelijk in samenwerking met de omliggende ruimte buiten en burens van ons complex.

Meer informatie: (naast alles wat op internet te vinden is)

- Madelon Oostwoud: "Voedselbos", inspiratie voor ontwerp en beheer (inclusief lijst met ruim 250 soorten planten)

voedselbossen magazine: www.winkelgroener.nl

volg Henk Hendriks, die een voedselbos in Eerbeek opbouwt:

<https://www.facebook.com/groups/852109745387161>

kijk voor de groeiende opbrengst van een voedselbos in de jaarverslagen op de website van Voedselbos Haarzuilens: www.lekkerlandgoed.nl

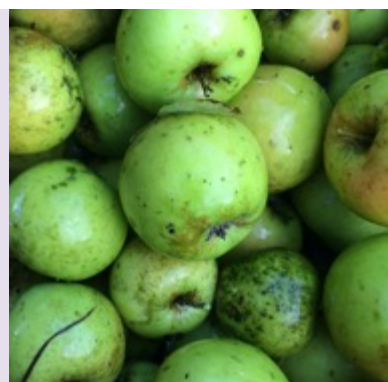
- gratis handboek "Tiny Forest" van het IVN: www.ivn.nl

- cursus eetbare tuin (ook over voedselbos) van de Volksuniversiteit Utrecht

Herinnering

Zaterdag 14 december om 14.00 uur vindt de bijeenkomst plaats voor het vaststellen van het nieuwe huishoudelijk reglement. Zoals jullie weten zijn er twee voorbesprekingen geweest op 10 en 16 oktober. Daarbij waren 7 en 8 leden aanwezig. Jullie hebben allemaal de verslagen en de agenda gekregen. Jullie hebben ook nog een bericht gekregen voor het geval je voorstellen hebt voor een betere formulering of voor iets waar je het niet mee eens bent. Die kun je uiterlijk 1 december sturen naar het secretariaat.

Komt allen!

Colofon

De Nieuwsbrief informeert de tuinders van het Ecologisch Tuinenpark de Driehoek te Utrecht. Hij verschijnt onregelmatig maar gestreefd wordt naar minimaal tweemaal per jaar (1 maart en 1 oktober). De deadline voor het aanleveren van teksten of informatie op nieuwsbrief@driehoektuin.nl is drie weken eerder dan de genoemde data. Bij aanpassingen wordt contact gezocht met de schrijver. Foto's en tekst graag gescheiden aanleveren (foto's graag met toestemming van de maker) Redactie: Yvonne Goester, vormgeving: Renate Daniels Op www.driehoektuin.nl zijn de oude nummers van de Nieuwsbrief te vinden. Het bestuur brengt een Bestuursbulletin uit als een bestuursvergadering daartoe aanleiding geeft.

Alle beelden zijn gebruikt met toestemming van de makers. Afb. Groene specht via Pixabay.